
Slovenska identiteta v procesu evropske integracije

Author(s): Peter KOVAČIČ-PERŠIN

Source: *Urbani Izziv*, No. 15, REGIONALNO PLANIRANJE (april 1991 / April 1991), pp. 61-62

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44179819>

Accessed: 02-10-2018 13:56 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Peter KOVAČIČ-PERŠIN

Slovenska identiteta v procesu evropske integracije

Vprašanje evropske integracije je razumeti kot del svetovnega procesa, ki bi ga lahko poimenovali pocnotenje planetarne civilizacije. Čeravno služi združenje Evrope na kratek rok predvsem koncentraciji gospodarskih in proizvodnih potencialov, s tem pa politične in morda tudi vojaške moči, kar pač terja neizprosno tekmovanje med svetovnimi velesilami, gre vendarle za vmesno fazo v procesu svetovne integracije. Ta proces lahko zavirajo različni globalni ali lokalni dejavniki, od vojn do prestrukturiranja obstoječih političnih in gospodarskih sistemov, toda ne morejo ga preprečiti.

Proces združevanja Evrope je mogoče primerjati z integrativnimi poteki v obdobju industrijske družbe, ki je zaznamovano z nastankom nacionalnih držav. Za to obdobje je bilo značilno združevanje prostora v obvladljiv obseg, ki je omogočal industrijskemu razvoju ustrezno koncentracijo kapitala in uspešno organizacijo trga, ki je pogoj za proizvodnjo in jo tudi uravnava. Pri tem združevanju je igral jezik kot primarno sredstvo komunikacije eno od ključnih vlog. Jezikovno in kulturno pocnotenje izzove nacionalno hegemonijo in kot odgovor nanjo narodno prebudna gibanja malih evropskih narodov. Rezultat tega konflikta je tudi razpad avstro-ogrskega imperija. Žal se prva Jugoslavija konstituira na enaki matrici nacionalne unifikacije. A dejstvo je tudi, da slovenski narod ni zmožel zadostne kapitalske in proizvodne moči in tudi ne ustrezne politične zavesti in volje za uresničenje lastne države.

Če je industrijska civilizacija rabila za svojo uveljavitev okvir dovolj velike nacionalne države, potrebuje kibernetična civilizacija, ki je na pohodu, integracijo celotnega planeta - v današnji fazi integracijo evropske celine. Sodobni tehnološki proces terja

nezadržan pretok kapitala in znanja, ki že funkcionirata kot planetarni kategoriji. Kot največja ovira se kaže model nacionalne države zaradi zaprtosti finančnega, gospodarskega in proizvodnega sistema vase. Pod vprašaj pa se ne postavlja le omenjena sistemska zaprtost, ampak tudi nacionalna jezikovno-kulturna paradigma.

Tako si zastavlja vprašanje nacionalne identitete v procesih planetarne integracije povsem na novo. Za ohranjanje narodne samobitnosti je treba iskati druge vzorce, kot jih je ponujala industrijska družba. Revidirati bo treba sam pojem nacionalne identitete. Te preprosto ne bo več, ker tudi nacija kot državotvoren element ni več relevantno dejstvo. Že sedanji združevalni procesi ukinjajo nacionalno državo in s tem tudi nacijo. Ostajajo pa narodne skupnosti s svojo jezikovno-kulturno samobitnostjo in svojim etničnim prostorom. Ti elementi narodove samobitnosti ne bodo več pod skrbstvom nacionalne države, ampak bodo prepuščeni izvorni trdoživosti. Narod bo poslej kot posebna entiteta zadeva nenehne samoodločbe njegovih nosilcev. To nalaga povsem drugačno narodno politiko.

Jasno je, da bo v obdobju kibernetične civilizacije slovenska narodna identiteta še bolj, če ne kar izključno osredotočena na ohranjanje samolastnega jezika in njegove kulture, kar vključuje tudi ohranjanje lastnega etničnega prostora. Tega pa ne bo več mogoče razumeti kot izključno geografski prostor, ampak vse bolj tudi kot duhovni prostor narodove kulture. To je nujno upoštevati spričo številnega izseljenstva, ki se utegne nadaljevati, in zaradi naše maloštevilčnosti.

Pogoj za preživetje slovenstva je, da se vključimo v evropske integrativne

processe kot samostojen subjekt s priznano kulturno samobitnostjo. Toda brez zaviralnih momentov, ki jih predstavlja tradicionalna nacionalna država. Svoje gmotne in duhovne potencialne moramo koncentrirati okrog vitalnih pogojev našega obstoja. To pa so: samobitna kultura slovenskega jezika in vse njene strukture, posodobitev znanj in veščin našega človeka in tehnološki razvoj našega prostora.

Naravna pot v združeno Evropo vodi Slovence prek intenzivnega medregionalnega povezovanja in prek neposredne prisotnosti v mednarodnih združenjih in ustanovah. Manj obetavno pa z ustanavljanjem lastne nacionalne države.

prof. Peter Kovačič - Peršin, Rakitna.

Dušan OGRIN

Krajina kot nosilec identitete

V svoji besedi sem imel namen spregovoriti tudi o identiteti, vendar z manj poudarka, kot bom to storil sedaj. Po izvajanjih prejšnjega govornika o duhovni identiteti se čutim spodbujenega, tako da bom temu celo posvetil glavino prispevka. Ta zapis je dopolnjeno besedilo s predstavitev krajinske tematike v okviru usmerjenega raziskovalnega programa Urejanje prostora.

Moja razglabljanja slonijo na izhodišču, da se identiteta nacije konstituira ne samo v sferi duhovne tvornosti, ampak tudi na ravni stvarnega opredmetenja. Z drugo besedo: lahko se prav tako izrazito in značilno razvija v svetu prostorskega, utelešena v fizisu kot celovitosti naravnih danosti in vanj odtisnjenih antropogenih razpoznav, kar običajno označujemo s pojmom krajina. Tako imamo tukaj očitno opraviti z dvema izpeljavama istega pojma: z identiteto duhovnega, kulturnega in z identiteto prostorskega. Slednja se pojavlja v različnih medijih (stavbah, skulpturi, naravi idr.), vendar se ta prispevek osredotoča le na vprašanje krajinske istovetnosti predvsem v luči njenega vztrajnega zmanjševanja in celo izginevanja.

Krajinska istovetnost raste iz dveh fizičnih sklopov. Na eni strani jo lahko ustvarjajo naravne značilnosti, posebno kadar je njihova zgradba nenavadna, izjemna. Pri tem gre lahko za geomorfološke, hidrografske ali

vegetacijske prvine, ki bodisi kot posamični pojavi ali združeno zaznamujejo določeno območje in mu vtisnejo pečat enkratnega. Na drugi strani pa istovetnost nastaja s kulturnimi konfiguracijami v prostoru, ki so nasledek poselitve, obdelovanja, kulturnega življenja ipd. Vsekakor je bilo tako v tradicionalni krajini, kjer so se človekova prizadevanja v izrabi praviloma končala v prilagoditvi splošnih urejevalnih načel krajevnim naravnim posebnostim. Tako so v vzajemnem medsebojnem učinkovanju nastajali svojevrstni krajinski vzorci, po katerih so bila večja ali manjša območja prepoznavna na krajevni, regionalni ali celo nacionalni ravni.

Nesporno je pri tem omejitveno delovala manjša zmogljivost tehniških sredstev za gradnjo in obdelovanje, ki niso bila kos zahtevnejšemu reliefu ali težavnim talnim razmeram. Prav tako je bilo na voljo malo denarnih možnosti. Tudi pretok znanja je bil počasnejši, kar vse je prispevalo k temu, da so krajevne družbene in naravne značilnosti bolj poudarjene in izvirmo prišle do izraza v prostorskih strukturah, zlasti v krajini.

Na tej osnovi se je razvijala tudi individualna pripadnost kraju, kot človekova inačica teritorialne pripadnosti, ki je sicer znana v naravi. Kljub znanim sociološkim raziskavam, ki kažejo bolj na družbeno pogojeno vezanost človeka na določen kraj, pa je